

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ» Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Спеціальність: <u>122 Комп'ютерні науки</u> Рік навчання: <u>2-й, семестр 3-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Комп'ютерних наук та економічної кібернетики</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	к.т.н., доцент Красиленко Володимир Григорович
Контактна інформація лектора (e-mail)	krasvg@i.ua

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Технічні засоби передачі інформації» є вибірковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції - 26 год.; практичні заняття - 24 год., самостійна робота - 100 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації.
Підсумковий контроль – залік.

При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін: «Теорія ймовірностей та математична статистика», «Дискретна математика».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Комп'ютерні мережі», «Технології захисту інформації», «Моделювання систем», «Інтелектуальний аналіз даних», «Методи і системи штучного інтелекту».

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Технічні засоби передачі інформації» вивчає теоретичні засади та навчає практичним навичкам щодо технічних засобів передачі даних; програмних засобів, методів, алгоритмів та обладнання технічних засобів передачі даних; набуття вмінь застосовувати інструменти методології технічних засобів передачі даних.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування професійних умінь та компетентностей на підставі поглиблення теоретичних знань та формування прикладних вмінь і навичок щодо технічних засобів передачі даних.

Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є вивчення теоретичних та практичних основ з питань технічних засобів передачі даних: проектування і експлуатація технічних засобів передачі даних; класифікація технічних засобів передачі даних; впровадження технічних засобів передачі даних.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

інтегральну компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК)

ЗК6. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1. Здатність до математичного формулювання та досліджування неперервних та дискретних математичних моделей, обґрунтування вибору методів і підходів для розв'язування теоретичних і прикладних задач у галузі комп'ютерних наук, аналізу та інтерпретування

СК3. Здатність до логічного мислення, побудови логічних висновків, використання формальних мов і моделей алгоритмічних обчислень, проектування, розроблення й аналізу алгоритмів, оцінювання їх ефективності та складності, розв'язності та нерозв'язності алгоритмічних проблем для адекватного моделювання предметних областей і створення програмних та інформаційних систем.

СК12. Здатність забезпечити організацію обчислювальних процесів в інформаційних системах різного призначення з урахуванням архітектури, конфігурування, показників результативності функціонування операційних систем і системного програмного забезпечення.

СК14. Здатність застосовувати методи та засоби забезпечення інформаційної безпеки, розробляти й експлуатувати спеціальне програмне

забезпечення захисту інформаційних ресурсів об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

PH1. Застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук.

PH2. Використовувати сучасний математичний апарат неперервного та дискретного аналізу, лінійної алгебри, аналітичної геометрії, в професійній діяльності для розв'язання задач теоретичного та прикладного характеру в процесі проектування та реалізації об'єктів інформатизації.

PH16. Розуміти концепцію інформаційної безпеки, принципи безпечного проектування програмного забезпечення, забезпечувати безпеку комп'ютерних мереж в умовах неповноти та невизначеності вихідних даних.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (softskills): комунікативність (реалізується через: метод колективного планування, узгодження та виконання технологічних етапів обробки інформації та розробки компонент інформаційних систем у АПК, метод самопрезентації), лідерські навички (реалізується через: керування роботою в групах, оцінювання проміжних результатів та взаємодій).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Тема 1. Інформаційні процеси, як основа інформаційних технологій. Засоби передачі даних.	4	2	10
2	Тема 2. Вплив властивостей ентропії та кількісних характеристик джерел інформації на канали передачі інформації.	2	2	10
3	Тема 3. Характеристики носіїв та каналів передачі інформації. Моделі каналів передавання інформації та види модуляцій сигналів в цих каналах.	2	2	8
4	Тема 4. Характеристики каналів передавання даних з завадами та методи підвищення завадостійкості..	4	4	20
5	Тема 5. Основи теорії кодування та передачі інформації. Класифікація кодів. Ефективне та завадостійке кодування даних.	4	4	12

6	Тема 6. Перетворення інформації в цифрових системах передачі даних. Фільтрація цифрових сигналів.	4	4	12
7	Тема 7. Ефективність кодування та передачі інформації в різних каналах зв'язку. Стиснення та захист інформації.	4	4	12
8	Тема 8. Сучасні технічні засоби обміну даними.	2	2	16
Разом		26	24	100

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача організується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання.

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Види самостійної роботи

№ п/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	20	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Підготовка самостійних питань з	40	щотижнево	Усне та письмове

	тематики дисципліни			опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	20	4 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, презентація проекту, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	20	2 рази на семестр	Тестування у системі Сократ, Moodle
Разом		100		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Курко А.М., Решетняк В.Я. Введення в теорію інформації [Електронний ресурс]: Посібник до вивчення дисципліни «Теорія інформації» Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, 2017. 108 с. Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/21919> с.

2. Кузьмін І.В., Троцишин І.В., Кузьмін А.І., Кедрус В.О., Любчик В.Р. Основи теорії інформації та кодування : [Підручник]; За ред. Іван Васильович Кузьмін. 3-тє вид. Хмельницький : ХНУ, 2009. 373 с.

3. Жураковський Ю.П., Полторак В.П. Теорія інформації та кодування: [Підручник] К. : Вища школа, 2001. 255 с.

4. Robert M. Gray. Entropy and Information Theory First Edition, Corrected. New York: Springer-Verlag. 2018. 311 p.

5. Tom Carter. An introduction to information theory and entropy. Santa Fe: Complex Systems Summer School. 2014. 139 p. URL: <http://astarte.csustan.edu/~tom/SFI-CSSS>.

6. Подлевський Б.М., Рикалюк Р.Є. Теорія інформації в задачах. Київ: Центр навчальної літератури. 2017. 271 с.

Додаткова література

1. Кветний Р.Н. Основи техніки передавання інформації: підруч. для студ. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2002. 359 с.

2. Цимбал В.П. Теорія інформації та кодування. К.: Вища школа, 2018. 304 с.

3. Носов В.В. Електронний курс лекцій Теорія інформації та кодування. Харків, ХНУВС, 2018.

4. Сорока Л.С. Основи теорії інформації: [Навчальний посібник]; Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2017. 264 с.

5. Гаркуша І.М. Конспект лекцій з дисципліни “Комп’ютерні мережі” для студентів галузі знань 12 “Інформаційні технології” спеціальності 126 “Інформаційні системи та технології”. Д.: НТУ «ДП», 2019. 75 с.

6. ДСТУ 2617-94. Електрозв'язок. Мережі та канали передавання даних. Терміни та визначення.

7. Теорія інформації та кодування: підручник для студ. ВНЗ / В.І. Барсов, В.А. Краснобаєв, О.І. Тиртишніков та ін. Полтава: ПолтНТУ, 2011. 320 с.

8. Івашко А.В., Крилова В.А. Теорія інформації та кодування в прикладах і задачах: навч.-метод. посіб. Харків: НТУ «ХП», 2022. 317 с.

9. Приходько С.І., Трубочанінова К.А., Батаєв О.П. Основи теорії інформації та кодування: навчальний посібн. Харків : УкрДУЗТ, 2017. 111 с.

10. Теорія інформації та кодування: навчально-методичні рекомендації (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти кваліфікації бакалавр факультету кібербезпеки та інформаційних технологій). Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2020. 34 с.

11. Основи теорії інформації та кодування: лабораторний практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 171 «Електроніка», спеціалізації «Електронні та інформаційні технології кінематографії та аудіовізуальних систем» / М. І. Романюк, Г. Г. Власюк; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові данні (1 файл: 2,09 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 81 с.

12. Krasilenko V.G., Lazarev A.A, Nikitovich D.V. Matrix Models of Cryptographic Transformations of Video Images Transmitted from Aerial-Mobile Robotic Systems. In Control and Signal Processing Applications for Mobile and Aerial Robotic Systems. Hershey, PA: IGI Global, 2020. P. 170-214. <http://doi:10.4018/978-1-5225-9924-1.ch005>

13. Системи захисту інформації. С. В. Толюпа, С. С. Бучик, О. А. Лаптев, В. В. Лесінський. К. : Міленіум. 2022. 390 с.

14. Основи інформаційної безпеки : навч. посібник / В.Б. Вишня, О.С. Гавриш, Е.В. Рижков. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутріш. справ, 2020. 128 с.

15. Бурячок В.Л., Аносов А.О., Семко В.В., Соколов В.Ю., Складанний П.М. Технології забезпечення безпеки мережевої інфраструктури. [Підручник]. К.: КУБГ, 2019. 218 с.

Інтернет ресурси

1. http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2017/Kuzmin_2009_373.pdf
2. <https://core.ac.uk/download/pdf/48401856.pdf>
3. [Кодування інформації в комп’ютері: http://marklv.narod./book/codir.htm](http://marklv.narod./book/codir.htm) <http://primes.utm.edu>

4. https://stud.com.ua/97403/informatika/sistema_peredachi_danih
5. http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2016/Kvetnij_2002_358.pdf
6. https://stud.com.ua/50136/informatika/sistema_peredachi_danih
7. <http://cz.nuczu.edu.ua/images/11/12.pdf>
8. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27191/1/VL_Buriachok_TZBMI.pdf
9. <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4931/teoriyainformaciyitakoduvannyanp2019.pdf>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
2	Участь у роботі на практичних заняттях	6
3	Виконання домашніх завдань	5
4	Виконання контрольних робіт, тестування	10
5	Індивідуальні та групові творчі завдання (вирішення і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру; презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	6
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
7	Участь у роботі на практичних заняттях	6
8	Виконання домашніх завдань	5
9	Виконання контрольних робіт, тестування	10
10	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	6
Всього за атестацію 2		30
11	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
Підсумкове тестування		30
Разом		100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до заліку. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
75-81	C	
66-74	D	зараховано
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни